

Prvo slovensko društvo ljubiteljskih fotografov je bilo med prvimi v Evropi

Po izumu fotografskih postopkov za upodabljanje in ohranjanje slik od dagerotipije (1839) do nadaljnjih izboljšav so se tudi na Slovenskem kmalu seznanili z novimi dognanji in jih začeli tudi uporabljati. Izumiteljem se je pridružil tudi Janez Puhar.

V začetku so v naše kraje prihajali popotni dagerotipisti in poznavalci drugih postopkov, kmalu pa so tudi slovenski fotografi začeli delovati v stalnih ateljejih in se poklicno ukvarjati predvsem s portretno in pokrajinsko fotografijo.

Ker so bili aparati in kemikalije dragi, so se s fotografijo ukvarjali predvsem premožnejši. Z izumom suhih fotografskih plošč pa so postali postopki enostavnejši in cenejši, možnost ustvarjanja se je ponudila tudi ljubiteljskim fotografom. Nekateri so se združevali v društva, kjer so dobili možnost za skupno uporabo aparatov in drugih pripomočkov ter si v sodelovanju z bolj izkušenimi pridobivali znanje in izkušnje.

Nova spoznanja je k nam prinesel Ivan Šubic, doma iz Poljan, ki je študiral na Dunaju in tam spoznal tudi najnovejša fotografska dogajanja. Za fotografijo je navdušil še rojaka Gustava Pirca iz Škofje Loke in Luka Pintarja s Hotavelj. Leta 1889 so v Ljubljani ustanovili prvi klub ljubiteljskih fotografov na Slovenskem in v odbor izvolili še Antona Tramteta, kaplana v Dobropolju, in Marijo Hlavka. Izdajali so priročnike, v časopisih objavljali fotografije in novice o klubu, njegovem delovanju ter tako privabljali nove člane.

Zakaj proslavljanje jubileja v Škofji Loki?

Loka ima v zgodovini in tudi danes pomembno mesto v fotografskem svetu, še posebno z društvenim delovanjem. Najstarejši dokumentiran mejnik je torej leto 1889, ko so loški rojaki v Ljubljani ustanovili prvo društvo ljubiteljskih fotografov na prostoru pozneje, sedaj že nekdanje, države Jugoslavije. Zagrebško društvo, za katerega so dolgo časa mislili, da ima primat v tem delu Evrope, je bilo namreč ustanovljeno dve leti pozneje.

Vsi trije ustanovitelji ljubljanskega kluba ljubiteljskih fotografov, mladi razumniki, so tesno povezani s Škofjo Loko. Gustav Pirc je bil rojen v Loki, glavni pobudnik in ustanovitelj Ivan Šubic iz Poljan je v Loki nekaj časa živel in je tu tudi pokopan, Luka Pintar s Hotavelj pa je v Loki, tako kot Šubic, obiskoval osnovno šolo.

Škofja Loka je tudi rojstno mesto Avgusta Bertholda, impresionističnega fotografa s pomembnimi mednarodnimi razstavljaljskimi priznanji. V Loki je deloval fotografski atelje Avgusta Blaznika, s katerim so se družili znani slovenski impresionisti, predvsem Rihard Jakopič in Ivan Grohar. V Škofji Loki je bil od leta 1996 do 2001, z izvolitvijo Petra Pokorna za predsednika Fotografske zveze Slovenije, sedež slovenske fotografske organizacije in v tem času predstavništvo Slovenije pri Mednarodni zvezi za fotografsko umetnost FIAP (Federation Internationale de l'Art Photographique); predstavništvo je bilo nato še v naslednjem petletnem obdobju, ko je FZS imela sedež v Celju. V Škofji Loki je bil podpisan edini mednarodni sporazum slovenske fotografske zveze (FZS) o mednarodnem sodelovanju z zvezo avstrijskih ljubiteljskih fotografskih društev.

V Škofji Loki že 30 let (od leta 1985) deluje Foto klub Anton Ažbe, ki je po svojem delovanju znan po vsem svetu tudi s prirejanjem fotografskih razstav – še posebno natečajev z naslovom Lumen, ki so bili v svetovnem merilu.

Zaradi omenjenih okoliščin smo se s poljanskim Kulturnim društvom dr. Ivan Tavčar Poljane dogovorili, da jubileju 125-letnice posvetimo pozornost in v proslavo vtremo loške fotografske posebnosti. Ker pa se tudi sedanji loški fotografski utrip čuti po vsej deželi, smo se odločili, da v praznovanje vključimo čim

Slavnostno omizje na proslavi ob 125-letnici ustanovitve prvega društva slovenskih ljubiteljskih fotografov. Z leve proti desni: ddr. Damir Globočnik, Helena Janežič, Izidor Jesenko, Peter Pokorn, Peter Pokorn ml. in moderatorka Monika Tavčar. (foto: Andrej Tarfila)

več sodobnih slovenskih fotografov. Zato smo razpisali natečaj z naslovom »Spomini«, na katerem je sodelovalo 52 fotografov iz raznih delov Slovenije, dva pa sta bila iz Avstrije in Italije. Fotografsko družčino in slovensko javnost smo tudi hoteli seznaniti z nekaterimi objektivnimi dejstvi v času ustanovitve prvega slovenskega fotografskega društva, ker so nekateri tudi javno izražali dvome o njegovem slovenskem značaju in domoljubju ustanoviteljev prvega kluba, ustanovljenega v letu 1889, in primat neutemeljeno pripisovali kranjskemu društvu, ki je bilo ustanovljeno dve desetletji pozneje. Največji raziskovalec zgodovine fotografije na Slovenskem in častni član škofjeloškega fotografskega društva (Foto klub Anton Ažbe Škofja Loka) magister Mirko Kambič je v svojih dolgoletnih raziskavah ugotovil, da so bili ustanovitelji zavedni Slovenci in so celo zbirali denar za gradnjo slovenskega Narodnega doma v Ljubljani. V svojih raziskavah, tudi v tujini, je ugotovil, da je bilo prvo društvo ljubiteljskih fotografov na Slovenskem med prvimi v celinskem delu Evrope; Anglija je namreč pri tem nekaj posebnega, ker je bilo tam zgodaj ustanovljenih več klubov. Pred ljubljanskim društvom pa so bila po znanih podatkih ustanovljena društva na Dunaju, v Pragi in Budimpešti in ker je bilo ljubljansko društvo, ki so ga ustanovili loški rojaki leta 1889, ustanovljeno kmalu za njimi, mu lahko upravičeno ob jubileju pripisujemo ne le narodno, ampak tudi evropsko dimenzijo.